

Eesti Vabariigi 85. aastapäeval said Tõstamaa Valla Vapimärgid nr. 10 ja nr. 11 *Heino Laanemets ja Madis Veskimägi*

Elulookirjeldus

Heino Laanemets on sündinud 1935.a. 21. jaanuaril Võrumaal, nüüdses Põlva maakonnas, Mooste vallas Kaaru külas, talupidaja perekonnas kolmanda lapsena. Kooliteed alustas 1943.a. Kauksi algkoolis, mille 7. klassi lõpetas kevadel 1951. sama aasta sügisel asus ta õppima Põlva Keskkooli 8. klassi. 1954.a. kevadel lõpetas Heino Põlva Keskkooli.

1954.a. sügisel astus noormees Eesti Põllumajanduse Akadeemia agronoomia teaduskonna I kursusele. Õpinguaastad möödusid kiiresti ning 1959.a. märtsikuus anti kätte õpetatud agronoomi diplom. Kuna sellel

ajajärgul toimus töölesuunamine, sai vastne agronoom tööle Hiiumaale. Töökoht oli kolhoosis "Uus Elu". 1960.a. valiti Heino Laanemets selle kolhoosi juhatuse esimeheks, kus ta töötas 1962.a. septembrini.

1961.a. abiellus Heino Evi Tomsoniga (hiljem Laanemets).

1962.a. asus ta elama Abja-Paluoja ja töötas Abja sovhoosis algul osakonnajuhatajana ning 1965-1973 ökonomistina.

Seoses abikaasa tööleasumisega Tõstamaale 1973.a., sai Heino töökohaks Tõstamaa sovhoos, mis hiljem liideti kalurikolhoosiga "Pärnu

Täna lehes:

<i>Madisest</i>	lk 2
<i>Volikogu istung</i>	lk 2
<i>Sotsiaaltoetuste maksmisest</i>	lk 3
<i>Muusika meid seob</i>	lk 4
<i>Geenivaramu</i>	lk 5
<i>Lasteaia lood</i>	lk 5
<i>Kihnu Väina Merepark</i>	lk 6
<i>Urbekuu</i>	lk 6
<i>"Pootsi Jõle" VI</i>	lk 7
<i>Õnnitlused ja kuulutused</i>	lk 8

Kalur". Seal töötas mees agronoomina ja mõned aastad isegi partorgina. Järgnes lühike tööperiood Tõstamaa kolhoosis melioraatorina. Tõstamaa kolhoosis lõpetas Heino töötamise 1991.a. augustis, kui hakkasid toimuma suured muudatused, laulev revolutsioon ja iseseisvuse taastamine ning sellega seoses talumajanduse taastamine. Siis asus Heino tööle Tõstamaa RSN TK-s, hiljem Tõstamaa Vallavalitsuses maa-nõunikuna, kus põhiliseks tööks oli varade ja maade tagastamine õigusjärgsetele omanikele. Sellel ametikohal töötas Heino kuni pensionile jäämiseni 2002.a. novembris.

Heino peres on tütar Marju (sünd. 1963.a.) ja poeg Enno (sünd. 1964.a.). Lapselapsi on kolm.

Mõned killud Madisest, nii nagu ta ise endast arvab

- Sündinud Tallinnas 25.03.1969.
- Elanud Pelgulinna suurema osa oma elust.
- Olnud varases lapsepõlves väga jonnaks - kui midagi ei saanud kisaga, siis sai oma tahtmise valju või väga valju kisaga.
- On olnud väiksem vend ja teab, mis on venna arm. Pooldab seda, et vendade vahel oleks võrdsus, mitte vendlus.
- Kooliajal on olnud veidi omapärane (muuseas on ta selline tänaseni).
- Kui tahtis, siis õppis ja tulemustel polnud väga viga, kuid tavaliselt ta ei tahtnud ja ka hinded olid vastavad.
- Kooliaegsetest hobidest väärib märkimist elektriesjandus, elektroonika, laeva- ja lennukimudelism, hiljem fotograafia, siis aga bioloogia ja looduskaitse.
- On omandanud mitmeid erialasid: III kategooria arvutielektrimehaanik, füüsikalaborant-kinomehaanik keskkooli lõpuklassides, fotorahva-ülikooli kaheaastased kursused.
- Aeg-ajalt mainib seda, et oskusi võib ju olla mitmeid, kuid "ELUKUTSE" olgu üks ja korralik.
- Peab ennast suureks idealistiks ja usub seda, et kõik inimesed on loomult head.
- Arstiks saamise valiku tegi ta kuskil 5.-6. klassis, hiljem, kuni ülikooli lõpuni, ei võtnud seda keegi tõsiselt.
- Arstiks saamise kavatsust mõjutas isa ja ema kasvatus, arusaamine aitamise rõõmust. Eeskujud on olnud ka kirjandusest: muinasjutt "Eluvesi", raamatud "Doktor Doolittle", "Tahan saada kirurgiks". Hiljem ka "Doktor Arrowsmith" ja "Vikenti Veressajevi mälestused" ning "Kirurgi süda".
- Kui mõni lapsevanem soovib endale tulevikus tuttavat arsti, siis võiks neid teoseid muretseda oma 8-10 aastastele lastele.
- Ülikooli sisseastumisel olid tugevamateks külgedeks füüsika, keemia ja bioloogia, nõrgem oli kirjand.
- Õpinguaastad ülikoolis möödusid suuremate viperusteta, kursusi kordama ei jäetud ja "eksmatti" ka ei saanud. Keskmise hinne matriklis oli 4,5.
- Päris arstiks saamise järel 1995.a. suvel, töötas teadurina Tallinnas Kivimäel Pulmonoloogia osakonna teadurina.
- Olles suutnud seda tööd teha kaks nädalat, tekkis mõte otsida midagi muud.
- Tõstamaast kuulis esimest korda septembris 1995. Enne seda arvas, et Tõstamaa on kuskil Peipsi ääres.
- Esimest korda Tõstamaa pinnal 5.10.1995. Päris töö algas 1.jaanuarist 1996.
- Tõstamaa kasuks aitasid otsustada mitmed tõsiasiad: eraldatus, muhedad inimesed, võimalus panna ennast

proovile. Tehti ju ettepanek sisustada tühjale kohale arstikabinet. Oluline oli ka korteriprobleemi lahendamine. Ühe sammuga said lahenduse kõik noore mehe ees olevad raskused: eluase, töökoht ja kõik sinna juurde kuuluv.

- Esimesed tööaastad veetis põhiliselt vanas haiglas, seejärel uues kabinetis. Mungaelu elav tohter meeldis patsientidele: arst alati võtta ja uks lahti.

- Siis aga aitas sellisest elust, võttis naise ja väikeste vahedega sündisid kaks last.

- Hiljuti pööras veidi ära ja otsustas hakata poliitikuks. Seda sammu põhjendab sellega, et teatud piirini saab teha ja olla oma jõududega, siis aga saabub lagi. Töös on kogunenud rida kogemusi, mille vastu on tuntud laiemat huvi. Võiks mainida kriitilist märkust ajalehes "Pärnu Postimees", kus kurdeti: "Miks hoolitsetakse nii hästi Tõstamaa rahva eest ja mitte inimeste eest, kus elanikke mitu korda rohkem."

- Jne, jne, jne.

- Lõpetuseks arvab ikka veel, et on loomult idealist, kõike saab muuta paremaks kui üksteist rohkem hoida, kuulata ja üritada mõista.

Tõstamaa Vallavolikogu 5. korraline istung toimus 28.02.2003.a. vallamajas.

Istungil osales 8 volikogu liiget, puudus Leo Salk. Vallavalitsuse liikmetest viibis istungil vallavanem Toomas Rõhu, pearaamatupidaja Karin Randmäe ning arendus- ja keskkonnanõunik Raine Viitas. Istungile oli kutsutud Kihnu Väina Merepargi juhataja Heikki Luhamaa ja Tõstamaa Hooldekodu juhataja Ellen Aava. Istungil oli päevakorras:

- 1. Vallavanema infominutid**
Vallavanem Toomas Rõhu rääkis volikogule vallas toimunust.
- 2. Tõstamaa Keskkooli õpetajate ametijärgkude palga alammäärade kehtestamine.**
Ettekanne vallavanem Toomas Rõhult.
Otsustati: kehtestada esitatud palga alammäärad.
- 3. Hooldekodu kohatasu muutmine**

Ettekanne pearaamatupidaja Karin Randmäelt.

Otsustati: kehtestada alates 01.03.2003.a. kohatasuks kuus voodihaige hoolealuse puhul 3700 (varem 3500) krooni ja liikumisvõimelise hoolealuse puhul 3200 (varem 3000) krooni kuus. Kohatasu muutmise tingis hoolduskulude suurenemine seoses hindade tõusuga.

(järg lk 3)

*(algus lk 2)***4. Valla 2003. a. eelarve vastuvõtmine**

Ettekanne vallavanemalt Toomas Rõhult. Kaasettekanne eelarvekomisjoni esimehelt Peeter Lappilt.

Otsustati: valla 2003.a. eelarve esitatud kujul vastu võtta, kogusummas 12 643 300 krooni.

5. Hooldekodu tegevusest 2002. aastal ja tegevuskava 2003

Aruande volikogule esitas Tõstamaa hooldekodu juhatajalt Ellen Aava.

6. Sotsiaalkomisjoni põhimääruse kinnitamine

Ettekanne sotsiaalkomisjoni esimehelt Heino Tammelt.

Otsustati: kinnitada sotsiaalkomisjoni põhimäärus.

7. Lasteaia riikliku järelvalveakti tutvustamine

Ettekanne vallavanem Toomas Rõhult.

8. Valla põhimääruse teine lugemine

Seoses Raine Viitase ettepanekuga, leida võimalus lisada põhimäärusesse

punkt küla arengukava seadustamiseks ja sidumiseks valla arengukavaga, **otsustati** esitada valla põhimäärus kolmandale lugemisele järgmisele volikogu istungile.

8. Kihnu Väina Merepargi tegevusest.

Merepargiga seotud töödest ja plaanidest rääkis Heikki Luhamaa. (Loe artiklit).

Eve Sahtel
Vallasekretär

SOTSIAALTOETUSTE MAKSMISE KORD TÕSTAMAA VALLAS

Käesolev kord reguleerib Tõstamaa valla eelarvest makstavate sotsiaaltoetuste määramist ja maksmist Tõstamaa valla elanikele, kes rahvastikuregistris on määratlenud oma elukohana Tõstamaa valla, välja arvatud vältimatu sotsiaalabi.

Sotsiaaltoetus on perekonna, leibkonna või üksikisiku soodustamiseks antav rahaline või mitterahaline toetus.

Eelarvest makstakse järgnevaid sotsiaaltoetusi:

1. Toimetulekutoetus – sotsiaalhoolekande seaduses (vastu võetud 08.02.1995) jõustusid 1. jaanuarist järgmised toimetulekutoetusega seotud muudatused:

§ 22 lg 2/1 täpsustab õpilaste ja üliõpilaste kuulumist perekonna koosseisu toimetulekutoetuse määramisel;

§ 22 lg 3 kohaselt määrab ja maksab toimetulekutoetust valla- või linnavalitsus;

§22 lg 2 p 3 sätestab, et toimetulekutoetuse arvestamisel arvatakse sissetulekute hulgast välja lisaks nelja- ja enamalapselise ja kolmikuid kasvatava pere toetusele ka lapsetoetus.

Toetust on õigus saada üksikisikul või perekonnal, kelle kuu netosissetulek on pärast eluruumi alaliste kulude mahaarvamist alla kehtestatud toimetulekupiiri.

2. Lapse sünnitoetus – makstakse ühele rahvastikuregistris elukohana Tõstamaa valla märkinud lapsevanemale, kui sünd registreeritakse Tõstamaa vallas.

Sünnitoetus 2000 kr. antakse kätte aasta lõpus vallavalitsuse poolt korraldatud beebipeol. Mitterahalise toetusena tehakse kingitus, mis antakse kätte lapse nime registreerimisel.

3. Matusetoetus – 1000 kr. makstakse rahvastikuregistris elukohaks Tõstamaa valla märkinud, surnu matjale surmatunnistuse esitamisel sularahaväljamaksena või kandmisega matja pangakontole.

4. Koolitoidutoetus – Tõstamaa valla koolis ja lasteaias käivad rahvastikuregistris elukohaks Tõstamaa valla märkinud vähekindlustatud perede lastele. Määratakse lapsevanema avalduse alusel.

5. Lapse I klassi mineku puhul Tõstamaa Keskkooli – 500 kroonine toetus eraldatakse otse kooli töövihikute tasumiseks ja osaliseks õppevahendite kuluks.

6. Transporditoetus – eraldatakse lapsevanema avalduse alusel puudega last kasvatavale vanemale tervishoiuasutusse või õppeasutusse sõiduks.

7. Jõulutoetus – määratakse Tõstamaa keskkoolis õppivatele, lasteaias käivatele ja koolieelsetele lastele jõulupakkidena.

Tõstamaa valla pensionäridele jõulupeona.

8. Sünnipäevatoetus – 65, 70, 75, 80, 85, 90 aastaste ja vanemate sünnipäeval õnnitletakse eakaid lilled ja 200 krooniga.

9. Ühekordne kriisiabitoetus – määratakse ja makstakse väikese sissetulekuga isikutele ja peredele hädavajalike kulutuste osaliseks

katmiseks. Toetuse taotlemiseks esitada avaldus vallavalitsusele.

Vallavalitsus võib määrata eelarves sotsiaaltoetuste maksmiseks eraldatud vahendite piisavuse korral käesolevas korras loetlemata sotsiaaltoetusi.

Muudatused hüvitiste ja toetuste arvestamises aastal 2003

2002. aastaga võrreldes ei ole alates 2003. aastast sotsiaalkindlustust käsitlevates seadustes suuri muudatusi toimunud. Üht-teist on siiski muudetud, millele järgnevalt tahaksin tähelepanu juhtida.

Muudatusi ei ole tehtud Riikliku pensionikindlustuse seaduses (vastu võetud 05.12.2001), Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduses (vastu võetud 27.01.1999) ega Riikliku matusetoetuse seaduses (vastu võetud 08.11.2000).

Riikliku peretoetuste seadusesse (vastu võetud 14.11.2001) on tehtud muudatus, millega kuni üheaastaseid lapsi kodus kasvatav vanem saab lisaks lapsehooldustasule veel 100 krooni täiendavat lapsehooldustasu. Seega saab kuni üheaastast last kodus kasvatav vanem nüüd riigilt lisaks lapsetoetusele toetust 700 krooni. Seadusemuudatus võeti tagasiulatavalt vastu 30.jaanuaril k.a. lisatoetus määratakse tagasiulatavalt ka jaanuarikuu eest. Lisatoetus laekub koos lapsehooldustasuga ja täiendavaid dokumente vanem selle saamiseks esitama ei pea.

(järg lk 4)

(algus lk 3)

Töötuskindlustuse seadusesse (vastu võetud 13.06.2001. jõustunud 01.01.2002) on sisse viidud hulgaliselt muudatusi ja täiendusi, mis jõustusid alates käesoleva aasta 1. jaanuarist. Tähelepanu peab pöörama mitmele sisulisele täiendusele, mida on oluline teada nii töötuskindlustushüvitise taotlemisel kui ka määramisel.

Seaduse § 6 täienduse kohaselt ei teki õigust töötuskindlustusele isikul, kes on lõpetanud töötamise või teenistuse viimases töökohas poolte kokkuleppel.

§ 9 lg 1 on täpsustatud sõnastust. Nimelt arvutatakse töötuskindlustushüvitise suurus kindlustatu keskmisest kalendripäeva töötasust viimasel 12 töötatud kuul, ent mitte enam kui kolmekordsest Eesti keskmisest ühe kalendripäeva töötasust eelmisel kalendriaastal.

§ 12 sätestab, et töötuskindlustushüvitise eelmise kalendrikuu eest tuleb kindlustatule välja maksta jooksva kalendrikuu 10. päevaks. Hüvitise panka või posti teel maksmine toimub maksja kulul.

§ 40 on detailsemalt välja toodud, millistel töötaja ning teenistuja sissetulekutelt töötuskindlustusmakset makstakse. Need juhtumid on :

- töötajale makstud palk ja muud tasud, välja arvatud töölepingu lõpetamisel seaduse alusel makstud hüvitised;

- avalikule teenistujale makstud palk ja muud tasud, välja arvatud teenistusest vabastamisel avaliku teenistuse seaduse alusel makstud hüvitised;

- füüsilisele isikule töövõtu-, käsundus- või muu teenuse osutamiseks sõlmitud võlaõigusliku lepingu alusel makstud tasud, välja arvatud juhul, kui tasu saav isik on

kantud äriregistrisse või registreeritud elukohajärgses Maksuameti kohalikus asutuses füüsilisest isikust ettevõtjana ja tasu on saaja ettevõtlustulu.

Sotsiaaltoetuste määrad eelmise aastaga võrreldes muutunud ei ole ning on 2003.aastal järgmised :

Lapsetoetuse määr on 150 krooni kuus ja lapsehooldustasu määr 1200 krooni kuus.

Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste määr on 400 krooni kuus.

Rahvapensioni määr on 867.20 krooni.

Toimetulekupiiri suurus üksi elava täiskasvanud inimese kohta on 500 krooni kuus.

Matusetoetuse suurus on 1800 krooni.

Sotsiaaltoetuste määr 2003.aastaks on 400 krooni.

Ilusat kevade algust !

Enda Väli

“MUUSIKA MEID KÕIKI SEOB...”

Tõstamaa Rahvamajas kuulutasid kevade tulekut laululapsed, kes andsid reedel, 14. märtsil imekauni kontserdi. Kahju nendest, kes haigeks jäid ja osaleda ei saanud. Ka mitmel lauljal oli kurk kähe ja n-tähed reetsid nohu olemasolu. Aga kõigele vaatamata laulud õnnestusid ja kindlasti ühinevad minuga kõik kuulajad, et meie lapsed laulavad hästi.

Laulukonkurssi tulid vaatama ja kuulama neli lauljat ja muusikut Pärnust: **Hellika Suigusaar** – Pärnu Eliisabeti Koguduse Diakooniamaja juhataja ja koorijuht; **Riina Jürimäe** – Viljandi Kultuurikolledzi lõpetanud kirikumuusik; **Sergei Bai** – muusik ja laulja ning **Toomas Kuter** – laulja ja literaat. Züriiliikmed märkisid, et nende jaoks oli kontsert väga nauditav ja hästi korraldatud. Kõigis vanuserühmades leidis aga zürii arvates neid lauljaid, kes millegi poolest eriti silma paistsid. Need on: tulevikulootus 4 a. **TEELE TÕNISSON** (õp. TIJU RAAVIK), ergutuspreemia omanik 6 a. **LORET MIIDU** (õp. TIJU RAAVIK),

eelkooliealiste hulgas parim laulja 5 a. **AGNES JANSON** (õp. TIJU RAAVIK), tulevikulootus 8 a. **LY-ANDRA PÄRNASTE** (õp. ÖNNELA PÄRNASTE), ergutuspreemia omanik 10 a. **ISABEL JOAO** (õp. HELI KVELL), 8-10 a. vanuserühmast parim laulja 8 a. **MARET PALUSALU** (õp. HELI KVELL), tulevikulootus 11 a. **ANNI MÜÜRIPEAL** (Varbla vallast) (õp. KERSTI ROHTVÄLI), ergutuspreemia omanikud kauni dueti eest 11 a. **KRISTJAN KASK** ja 11 a. **SIIM TÕNISSON** (Varbla vallast) (õp. KERSTI ROHTVÄLI), 11 –13 a. vanuserühmast parim laulja 12 a. **MERILIIS SOOMRE** (Varbla vallast) (õp. ANNE UUSMA Pärnust), 14 – 16 a. vanuserühmast parim laulja 16 a. **MARINA RISTAL** (õp. HELI KVELL), ja kõige vanemale 19 a. **EGLE PÄRN**’ale sooviti lauljana edu (õp. HELI KVELL).

PUBLIKU LEMMIKUTEKS osutus poistest 9 a. **HEIKO MÄNDLA** ja tüdrukutest 16 a. **MARINA RISTAL**. Lastele õpetasid laule lisaks eelnimetatutele ka õp. KÜLLIKE STALVEL ja RIINA SOOMRE.

Toredale ja hästi kaasa elavale publikule oleme koos lauljatega väga tänulikud!

Tahan kõigi nimel tänada neid, kes konkursi korraldamisel abiks olid: Raigo Siitam, Urmas Reinfeldt, Andra Vaaks, Eege Laansoo, Jaak Tompson ja Alex Trope.

Suur tänu ka toetajatele: Tõstamaa Vallavalitsus, FIE Ando Lomp, kohalik ettevõtja, Pärnu Majandusühistu Tõstamaa kauplus, Sauli äri ja Härma pood.

Kõigile laululastele soovin edaspidiseks rohkem julgust ja laulumõnu üles leidmist!

Önnela Pärnaste

Eesti Geenivaramu projekti tutvustus

Möödunud aasta oktoobris alustas Eesti Geenivaramu tervise- ja geenianndmete kogumist kolmes Eesti maakonnas: Saaremaal, Lääne-Virumaal ja Tartumaal. Järgmisena laieneb Geenivaramu projekt Jõgeva, Viljandi ja Pärnu maakonda.

Mis ja milleks?

Eesti Geenivaramu projekti raames luuakse Eesti rahvastiku tervise-, sugupu- ja geenianndmete elektrooniline andmekogu – Geenivaramu. Geenivaramu võimaldab tulevikus teha geeni- ja terviseuuringuid haiguste teket ja kulgu mõjutavate geenide leidmiseks. Geenivaramu annab võimaluse tulevikus täpsemalt hinnata terviseriske ja diagnoosida haigusi, ennetada haigestumist ja saada tõhusamat ravi.

Geenivaramu projekti viib läbi sihtasutus Eesti Geenivaramu. See on kasumit mittetaotlev organisatsioon, mille asutas Eesti Vabariigi Valitsus märtsis 2001, tulenevalt Inimgeeniuringute seadusest.

Seadus reguleerib

Inimgeeniuringute seaduse võttis Riigikogu vastu detsembris 2000 ning seadus reguleerib Geenivaramu loomist ja pidamist.

Seadus sätestab geenidoonori õigused ja kohustused, andmekaitse nõuded ja

muud tagatised geenidoonori õiguste kaitseks. Seadusest tulenevalt on Eesti Geenivaramu projektis osalemine vabatahtlik ja põhineb geenidoonori informeeritud nõusolekul, geenidoonoriks olemise fakt on konfidentsiaalne ning isikustatud andmeid saab Geenivaramust ainult geenidoonor ise ja tema nõusolekul geenidoonori arst. Geenidoonoril on igal ajal võimalik esitada avaldus andmete isikustamist võimaldava unikaalse koodi hävitamiseks, peale mida ei saa ta enam kunagi teada enda kohta käivaid andmeid. Geenidoonoril on õigus teada ja õigus mitte teada oma geenianndmeid.

Seadusest tulenevalt rakendatakse Geenivaramu loomisel ja töötlemisel kõrgeimaid turvastandardeid. Inimgeeniuringute seadus keelab selgesõnaliselt geenidoonori diskrimineerimise geenianndmete alusel. Kindlustusfirmad ja tööandjad ei saa Geenivaramust andmeid kindlustusvõtjate ja töötajate kohta. Geenivaramu andmeid ei tohi kasutada isaduse ja isikute tuvastamiseks ega kuriteo uurimisel.

Aga kasu?

Juba täna võimaldab terviseandmete kogumine perearstidel saada parema ülevaate oma patsientidest ning korraldada tõhusamalt ravi ja

profülaktikat.

Eesti Geenivaramu projekti eesmärk on ulatusliku andmebaasi loomine ja sellel põhinevate teadusuuringute läbiviimine. Seega vähemalt projekti alguses ei tegeleta inimeste individuaalse geneetilise nõustamisega. Rõhk on üldiste seoste ja seaduspärasuste leidmisel. Teie osalus Geenivaramu projektis annab teadlastele võimaluse tuleviku jaoks välja töötada uue põlvkonna ravimid, mis põhinevad inimese geenianndmetel. Nii nagu ravimeidki, on võimalik välja töötada testid haiguste varajaseks diagnoosimiseks, et ravi saaks alustada õigel ajal.

On loomulik, et iga uus asi tekitab küsimusi. Et Geenivaramuga seonduvad küsimused saaksid vastused, selleks seadis Geenivaramu sisse oma infotelefoni numbriga **(07) 440 200**. Küsimusi võib saata ka e-posti aadressile geenivaramu@geenivaramu.ee. Meie kodulehe aadress on www.geenivaramu.ee.

Aire Koik

Sihtasutuse Eesti Geenivaramu teabejuht

Lasteaia lood.

Vabariigi aastapäeva tähistasime lasteaias 21.veebruari. Kutsusime endale külla auväärsed tõstamaalased: Liivia ja Endel Tõnissoni. Ühtlasi on nad ka meie lasteaias käiva Teele vanavanemad. Endel Tõnisson näitas lastele valla vapimärki, mis anti talle pikaajalise töö eest hariduses, loomakasvatases ja endise vallavanemana. Ta näitas lastele raamatuid ja kõneles meie kodumaast. Liivia Tõnissoni lapsepõlv ja kooliaeg jäid esimese Eesti Vabariigi aega. Meenutused oma onu tehtud puust mänguloomadest, esimesest nukust ja linnaskäigust löid lastele pildi selleaegsest elust. Tema lapsepõlve ei kuulunud nätsud - krõpsud, kuid kommi ikka vahel sai.

Kooliskäimisest saime teada, et tunnis tuli vaikselt olla ja vahetunni ajal mängiti laulumänge. Ka meie mängisime koos külalistega ringmänge. Lapsed tänasid huvitava jutu eest lilled ja tänukaardiga.

Sel aastal toimus lasteaias esmakordselt muusikaõpetaja Tiie ettepanekul lauluvõistlus, millest võttis osa 15 last. Zürii koosseisus: Tiia Schär, Madis Veskimägi, Kristi Miidu, Katrin Martson, Andra Vaaks ja Frieda Kriisa tunnistas esikoha vääriliseks Loret Miidu lauldud laulu " Lõbus jänkulaps ", teise koha sai Gert Kandelin lauluga " Karulugu ", kolmanda koha aga Agnes Janson lauluga " Sulle ma laulan ". Osalesid veel Gerda, Kristel, Lillerine, Chrissy, Martin, Roland ja Kristjan vanemast rühmast ja Teele, Heiko, Marge, Alice

ning Kaile keskmisest rühmast. Kõik lapsed said autasuks tänukaardi, sokolaadi ja mänguasja. Publiku lemmikuks valiti Agnes, keda nimetati 16 korral. Parimad laululapsed saavad osaleda ka valla lauluvõistlusel.

13. märtsil tähistasime emakeelepäeva. Selleks lavastasid kõik rühmad ühe muinasjutu. Kõige väiksematel nägime nende versiooni muinasjutust "Hunt ja palju kitsetallekesi", keskmine rühm mängis "Naerist" ja vanem rühm "Pilleke paksus metsas". Näidendid õnnestusid kõik hästi. Kuna märts on teatrikuu, läheme ka Pärnusse Endla teatrisse vaatama etendust "Karlssoon katuselt"

Aita Lind

Tõstamaa Lasteaia juhataja

Kihnu Väina Merepark 2002

Möödunud on aasta ajast, mil viimast korda Merepargi tegemistest Tõstamaa Tuultes kirjutatud sai. Mis siis aasta jooksul juhtunud on?

Palju sai toetatud erinevaid üritusi lastele. Üheks kõige suuremaks ürituste seeriaks kujunes nähtavasti lastelaagrite korraldamine, mis toimusid Tõstamaal, Kihnus ja Varblas. Tõeliselt hea meel oli tõdeda, et huvi nende laagrite vastu oli suur ning ka Tõstamaa rahvamajas oktoobris toimunud laagrid väga osavõturohkeks kujunesid. Tahaks tänada ka Önnela Pärnastet, ilma kelleleta seda laagrit toimunud ei oleks. Jõululingitusena sai ka Pootsi kooli laste Kurese jõulumaalkäiku toetatud. Samuti toimusid koos Pärnu Loodusmajaga looduse päevad Varbla ja Kihnu koolides.

Kindlasti üritame neid üritusi ka käesoleval aastal jätkata.

Heameelega tuleb märkida, et väga laia vastukaja on leidnud lihavede kasvatuse toetamine. Merepargi eesmärgiks seejuures on aidata kaasa loomakasvatuse säilimisele meie piirkonnas, mis on aluseks piirkonna loodusväärtuste säilimisele. Lihavede on valitud seetõttu, et nad on siinsete vähemviljakatele maadele tunduvalt sobivamad, kui piimavede olles nii toidu kui pidamistingimuste suhtes vähenõudlikumad. Samuti jääb nendega ära ka sõltumine piimaringidest, mis on probleemiks muutunud. Hetkel on lihavede

projekti raames ostetud 4 aberdeen-angus tõugu looma, mis läksid Varbla valda ning 6 sama tõugu looma ootavad hetkel äratoomist, et tulla Tõstamaa valda Kastna poolsaarele. Lisaks loomade ostmisele on väga suure huvi osaliseks saanud ka piimavede seemendamise toetamine sama projekti alt. Seemendamise toetamine jätkub ka sel aastal ja seepärast paluks kõigil, kel plaanis ka sel aastal piimalehmalt lihavede mullikaid saada, mulle sellest teada anda. Lihavede kasvatuse toetamine on ka küllalt kallis ning seetõttu tahaks siinjuurest tänada Hollandi hasartmängufondi Stichting-DOEN, kes kõike seda oma rahadega on toetamas.

Lisaks avalikkusele rohkem silma paistvatele tegevustele kulus ka sel aastal väga suur osa ajast sellele, et saada selgemaks Merepargi tuleviku eesmärgid. Üheks pikemaajalisemaks tegevuseks sel suunal on kindlasti Sihtasutuse Biosfääri programmi asutamine, kus lisaks Merepargile löid kaasa veel kolm organisatsiooni: Saarte Puhas Keskkond Saaremaalt, Uurimiskeskus Arhipelaag Hiiumaalt ning Läänerannik Vormsi saarelt. Loodud ühenduse eesmärgiks on jätkata Lääne-Eestis Saarestiku Biosfääri Kaitseala tegevust ning võimaluse korral ka laiendada seda Mandri-Eestisse ning peamiselt on sihtmärgiks just Merepargi ala. Merepark ühines selle ettevõtmisega

peamiselt seetõttu, et biosfäärikaitsealade ideoloogia on väga sarnane sellele, mida ka Merepark saavutada soovib – elamisväärne keskkond, kus on hea nii loodusel kui ka inimesel. Möödunud aasta sügisel käisime koostööpartneritega ka uudistamas, kuidas teised euroopa biosfäärikaitsealad tegutsevad ning äratundmisrõõm oli suur, kui selgus, et meie ettekujutus on olnud õige ja tegevus vastavuses muu maailma arusaamadega. Ametliku biosfääriala staatus aga annab juurde palju võimalusi nii rahastamiseks kui koostööpartnerite leidmiseks.

Võiks veel üles lugeda terve rea üritusi, mis möödunud aasta jooksul tehtud sai, kuid leheruumi kokkuhoiuks ei hakka seda siin siiski tegema. Kõigi nende jaoks, kel asja vastu siiski huvi, on tegemisel uus merepargi kodulehekülge, mis sel kevadel peaks valmis saama ja kust siis juba jooksvalt informatsiooni on võimalik saada. Seniks aga kannatust ja jälgige reklaami!

Lõpetuseks võib tõdeda, et esimestest kasvuraskustest on Merepark nüüdseks üle saamas ning loodame järjest tegasusalt hakata kaasa lööma kohaliku elu arendamisel Tõstamaa, Varbla ja Kihnu valdades.

Heikki Luhamaa

SA Kihnu Väina Merepark juhataja

URBEKUU KEVADPÖÖRIPÄEV

Kevad on rahvakalendris aastaaeg, kus lõpevad enamasti kõik tubased tööd, mis talvel tehti. Koos päeva pikenemisega püüti maailmaga leping saavutada, mille tagajärjel suurenes viljasaak, karjaõnn ja inimeste edukus. Kevadpöörpäeval sooviti kõige rohkem tervist ja juurdekasvu. Nende tarvis tehti ka riitusi.

Urbadega vitsutati vilja; kui lepaüvrad suured olid, jätkus vilja rohkem, kui aga kesiselt, tuli viljaga kokku hoida. Kui Urbekuul oli lumi kaua maas, kardeti halba viljasaaki.

Kui müristab alles Lehekuul(mais) on aasta kesine, kui Mahlakuul(aprill) on

vilja aasta, kui Urbe-ja Radokuul (märts-veebruari), siis on mehi palju otsa saamas, kui Südakuul (jaanuar), siis surevad suured targad mehed.

Tähtis koht kevadisel pöörpäeval(ka kevadine päevakäänak), mis sel aastal on 21. märtsil, oli pidustustel, surnud esivanemate austamisel. Ka kevade vastuvõtu traditsioone täideti: linnulaastude toomine, linnupesade otsimine ning õnne saavutamise eesmärgil pühademunade tegemine, kiikumine, arbumine (sõnaline loits riitustule ääres, koos pühade suitsutaimedega)

Kodused riitused kevadpöörpäeval:

- ohverdati kõigile Jumalustele: enamasti viidi neile kindla värviga riideribasid, mis seoti ohvrikivi ümber koos oma soovidega ja seejärel anti ka kodust kaasatoodud sööki. Ürgemale Taarale valge kollasega ja kuldsed linnud; Taevaisa Ess'ule valge ja punane; Maaemale valge ja kollased, must esivanematega riitustel; Tulevanale Kõuele, Ukule valge, kirju, punane, must, sinine; Vetevanale, Vellole, Ahtile, Liisile valge, sinine, kirju, punase sinisega; Metsaisa, Murueit, Marjaema valge, must, roheline, kirju rohelisega;

(järg lk 7)

(algus lk 6)

Tuuleit, Tuuletaat valge, kirju, punane mustaga; Surnud esivanemad Hiies punane, must; Surnud esivanemad punane, must ja valge.

- Viidi riideid ja toitu vaestele ja väetitele

- Anti tulele toitu- lõkke äärele ja ka ahju äärele, et see suitseks. Mõnel pool määrati näod tuhaga kokku (siit ka nimetus Tuhkapäev), selleks, et kevad päike ei oleks liiga kuiv. Kuigi ma ei usu, et paljud seda kasutasid, sest, kes on nägu tuhaga hõõrunud, see teab kui valus ja kipitav nahk hiljem on.

- Laudas tehakse loomadele puhastussuitsu (koirohu ja kadakaga), ikka sarvest, saba poole ja pritsitakse allikase püha veega loomi ja lauta. Sellel päeval ei tohi ükski võõras lauta minna.

Ohvrituli tehakse veekogust Põhja või Ida poole. Sellel pööripäeval käisid kindlasti ka lapsed, keda näidati lõkkele (kes on kui Päikese peidetud laps puidu sees). Kindlasti anti ka

kodust kaasa toodud toitu, ikka tule serva, et see suitseks.

See riitusaeg oli ka viljatutele naistele, kes seisis ringis üksteise kõrvale, hiljem kolmnurgas (Tulevana-Vetevana-Maaema). Ilmapuu asetati juurtega üles ja pandi põlema. Nüüd võisid naised minna lindikesi siduma ja oma soovidest rääkima. Viljakust peeti väga tähtsaks-ei tahetud viljatuid naisi lubada viljakust nõudvatele töödele, kardeti, et Viljatuse hing kandub üle.

Kevadine riitus on Viljakushaldjaile, tervisele ja kõikide Emade-Ema Taarale, et kõik saaksid osa tema VÄEST. Et oleks karja- ja põlluviljakust ning ka edendust igas asjas. Kutsuti välja ka esivanemate hingesid, et nad kevadtöid aitaksid teha.

Mõnel pool toodi ka vereohver mõne looma näol. Näiteks Öuevaldjale veristati kukk või valge tall.

Päikesele ja õuele tehti kummardus keskpäeval, päeva ärasaatmisel istusid kõik laua äärde ja enne ei tohtinud

lahkuda kui kõik söödud oli, kasvõi koertele või lõkkesse antud.

Õhtul koguneti ühiseks peoks küla ohvri lõkke ümber, kus igaüks võis ohvri tuua (enne seda seoti lindikesi ohvriki ümber, siis anti kodust kaasa toodud toidust lõkkele osa). Ümber lõkke kõnnitakse vastupäeva. Nimeliselt öeldakse palveid, ka kellegi teise eest. See on puhastus kevadpööripäevatuuli, et kõik kevadel edeneks ja saak saaks rohke, kari terve, vili kandma jne. Hüpati ka üle lõkke ennast puhtaks.

Tuli viidi ka põlluserva, kuhu seati hingenukk-kepid, kes põldusid valvasid, kaitstes haiguste ja usside eest. Põlluviljakuse Pekole viidi ande. See on rõõmus püha, kus lauldi ja käidi ringis ümber lõkke, kutsuti külalisi. Kui külalised ära läksid, visati nende jälgedesse tuhka, et nad mõnd valdjat kaasa ei veaks.

PÄIKEST MAAILMALE!

Leesoja nõid

Täna liugu laseme, hõissa meil on vastlad

1. märtsil toimus Pootsi Peedimäel järjekordne "Pootsi Jõle" VI etapi vastlaralli. Osavõtjaid oli seekord 24. Juurde oli tulnud ka uusi üritajaid. Avasõidus oli rajal 14 autot. Kella 10-st alustas oma sõiduga Grete, "kaardilugejaks" vanaisa Raivo. Võistlusjärge olid ootamas noorukid: Argo, Marvin, Gerdo, Jürgen, Deivid. Poiste vahel käis päris tugev rebimine. Esimeseks tuli seekord Marvin (2.20), ilusat sõitu tegi ka Jürgen ja talle järgnes Argo. Siis läks lahti naiste sõit: Kristiina, Eve, Reet. Naised läksid rajale kõik kolmekesi, väikeste vahedega. Parima aja saavutas Kristiina Kivisild (2.28). Seekord oli Rando võistluskava meestele kokku pannud järgmiselt: paarissõit nii esi- kui tagasilla autodele ja kestvussõit. Võistlejad (esisild): Tarmo Laan, Rainer Rand, Rando Rand, Kalev Rand, Indrek Meras, Alar Leerima; (tagasild): Lauri Sahtel, Margus Jamtšinski, Ats Käär,

Venno Press, Paul Karotam, Raivo Kandelin, Arne Rees.

Rajale läks korraga 2 autot. Võistlus oli väga põnev ja nalja sai palju, igav ei olnud ka pealtvaatajatel – autode väljalükkamist tuli ette pea igas sõidus.

Lõpuks olid rajale jäänud kõige tugevamad esi- ja tagasilla veoga autodest. Esisild: I Alar Leerima, II Tarmo Laan, III Rainer Rand ; Tagasild: I Margus Jamtšinski, II Raivo Kandelin, III Arne Rees.

Üldfinaali pääsesid Alar Leerima ja Margus Jamtšinski. Viimane võistlus oli seekord täiesti uudne ja selleks oli kestvussõit (5 ringi). Rajale läksid korraga kõik autod, vastavalt paarissõidus saadud aegadele. Esimeseks tuli järjekordselt Alar, talle järgnes Rainer ja kolmandaks Tarmo L.

Toimus parimate võistlejate autasustamine. Pootsi Jõle VI etapi karika võitis pootslane Alar Leerima. Päev läks korda, põnevust jätkus terveks päevaks. **Kohtume maikuus!** Täname: Addinol'i, Shalom'i ja Tõstamaa Vallavalitsust; kohtunikke: Gerli, Heiki, Almer, Mann, Raidi; turvalisuse eest – Tõstamaa Päästeametit ja politseid; rajaehitajaid: Heino, Kalev, Aivar, Arne R.; supi ja kuklite eest Kata; kaamerameest Nathan'i ja fotograaf Toomast.

Reet Rand

Õnnitleme märtsikuu sünnipäevalapsi!

*Ja kuigi aastaist juukseis`halli tükitab,
on tuhat tegemist sul tegemata veel.
Sul õnne, jõudu, tervist pikaks
eluteeks,
et rõõmuküllane võiks olla see, mis ees.*

Hilda Ring	87	Voldemar Salumets	78	Linda Järve	71
Aksiine Pulk	85	Heino Olesk	78	Helene Köster	71
Ada Mätas	83	Õilme Andrese	78	Tõnis Vainula	71
Marta Leas	82	Selma Roos	77	Endel Penjan	71
Laine Jansen	80	Leida Reilent	77	Geltruda Jurjeva	70
Arnold Rähn	80	Asta Englas	76	Vello Randmäe	70
Selma Hindrimä	78	Linda Heinla	76	Harri-Herbert Kiirats	70
		Loviise Toots	74	Karli Karotam	65
		Endla Märksuu	73	Ülo Rand	60
		Hilda-Marie Ojamets	72	Maie Miidu	50
		Zinaida Tohv	72		
		Meida Soomets	71		

Tervitame uusi vallakodanikke!

Kairi Bart - tütar **KAIERIIN** sünd.05.02.2003.a

Tänu

Täname südamest kõiki, kes olid meile abiks ja toeks meie papa Feliksi muldasängitamisel.
Eraldi tahame tänada Tõstamaa Päästeametit, kes muutis tema viimse teekonna unustamatuks.
Milvi, Luume ja Ülev peredega

KIIRKORVPALLITURNIIR

Tõstamaa Spordiklubi korraldab laupäeval,
5. aprillil algusega kell 10.00 Tõstamaa
rahvamajas korvpalliturniiri. **Võistkonnas 4,
korraga väljakul 3 mängijat.**
Registreerimine kuni 3 aprillini Sirli Väara
056 987 002.
Osavõtutasu 40 krooni võistkonnalt.

Rendile anda Tõhela kauplus.

Info tel. 050 40 497

TULE KÜLAKOOSOLEKULE!

Tõstamaa vallavalitsus korraldab traditsioonilised külakoosolekud:

Männikuste, Tõhela, Kiraste ja Alu küla **4. aprill
kell 17 Tõhela rahvamajas**

Kavaru küla **8. aprillil kell 15.00 Aadu talus**

Kõpu küla **8. aprillil kell 17.30 Maria
turismitalus**

Lõuka ja Ermistu küla **9. aprillil kell 17.30**

Tõstamaa kooli tallidemaja III korrusel

Kastna, Ranniku, Rammuka küla **10. aprill kell 15**

Tõstamaa alevik **10. aprill 17.30 Tõstamaa
rahvamajas**

Pootsi, Peerni ja Lao küla **11. aprill kell 17 Pootsi
koolimajas**

Seliste, Päraküla **13. aprill kell 16.30 Seliste
külatoas**

Värati, Tõlli ja Manija külade koosolekute aeg
tetatakse täiendavalt.

Oodatud on kõik külaelanikud.

Kavas:

Külaelu korraldusest ja kohalikest probleemidest

Külavanemate valimised

Külaelanikke huvitavad teemad.

Eettepanekud, milliseid teemad huvitavad, võib
teha külavanematele või valla kantseleisse
(tel. 96 180) 2. aprilliks.

**Tõstamaa
valla
ajaleht**

Toimetus:

Lea Rannik Tõstamaa Raamatukogu
Alo Adler Tallinna Tehnikaülikool
Trükkinud OÜ Hansaprint

tel. 96 184

lea.rannik@mail.ee

tel. 96 231

alo.adler@mail.ee